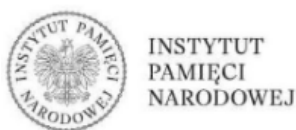

228. PREJS Antoni, ur. 16 kwietnia 1903 roku w Łukomce powiat Rypin. Po ukończeniu szkoły powszechnej, uczył się w Seminarium Nauczycielskim w Wymyślinie, które ukończył w 1923 r. i zamieszkał w Jasieniu, w gminie Tłuchowo. W 1925 r. został kierownikiem tamtejszej szkoły, początkowo trzyklasowej, a od 1932 r. - pięcioklasowej. Był znanym działaczem społecznym. Współorganizował Ochotniczą Straż Pożarną i był członkiem jej zarządu. Zakładał organizacje społeczne, kółka teatralne i chór.

W czasie okupacji niemieckiej, w obawie przed represjami ze strony kolonistów, opuścił Jasień i ukrywał się z rodziną pod zmienionym nazwiskiem w pow. sierpeckim. Został jednak aresztowany i wywieziony na roboty przymusowe do Niemiec. Zginął w czasie bombardowania fabryki w Gdańsku 18 grudnia 1944 roku

Biogram sporządzono na podstawie nw. dokumentów i not biograficznych:

1.

Lp.	Nazwisko	Imię	Nazwisko panieńskie	Data urodzenia	Miejsce urodzenia	Imię ojca	Imię matki	Data śmierci
3	Prejs	Antoni		1903-04-16	Łukomka			1944-12-18

Dane osobowe ¹

Nazwisko: **Prejs**, imię: **Antoni**, Płeć: **mężczyzna**, data urodzenia: **1903-04-16**, miejsce urodzenia: **Łukomka, pow. Rypin**, wykształcenie: **średnie**, szkoła: **seminarium nauczycielskie**, miejscowość szkoły: **Wymyślin**, lata nauki: **1923**, zawód: **nauczyciel**, miejsce pracy (zakład): **szkoła powszechna**, miejsce pracy: **Jasień**, data śmierci: **1944-12-18**

Informacje o prześladowaniach

Uwięzienie: **zginął**, rodzaj uwięzienia: **obóz koncentracyjny**, miejsce pracy przed zatrzymaniem: **nauczyciel szkoły powszechnej w Jasieniu**, miejsce zatrzymania: **Lipno**, data zatrzymania: **....-10-17**, miejsce osadzenia: **Stutthof**, okoliczności zatrzymania: **aresztowany wraz z innymi nauczycielami**, miejsce pracy niewolniczej: **Gdynia – port**

Źródło: Kwestionariusz

2.

Lp.	Nazwisko	Imię	Nazwisko panieńskie	Data urodzenia	Miejsce urodzenia	Imię ojca	Imię matki	Data śmierci
4	Prejs	Antoni		1903-04-16	Łukomie	Antoni	Katarzyna	1944-11

¹ Na podstawie danych Instytutu Pamięci Narodowej, Wyszukiwanie osób represjonowanych, Osoba wyszukiwana: **Prejs Antoni**, Lp. 4 wykazu, strona internetowa: <https://straty.pl/szukaj-osoby.php>

Dane osobowe ²

Nazwisko: **Prejs [inne wersje: Lewandowski]**, Imię: **Antoni**, Płeć: **mężczyzna**, Obywatelstwo: **polskie**, imię ojca: **Antoni**, nazwisko panieńskie matki: **Wilary**, imię matki: **Katarzyna**, data urodzenia: **1903-04-16**, miejsce urodzenia: **Łukomie**, data śmierci: **1944-11**,

Informacje o prześladowaniach

cywilna ofiara wojny, zmuszony do ukrywania, dodatkowe informacje: **Ukrywał się pod nazwiskiem Jan Lewandowski**, robotnik przymusowy: **zginął**, miejsce pracy: **Gdynia**, data rozpoczęcia pracy: **1941**, data śmierci: **1944-11**: miejsce śmierci: **Gdynia**: okoliczności śmierci: **Zginął podczas nalotu**, informacje uzupełniające: **Podczas okupacji używał nazwiska: Jan Lewandowski**.

Źródło: Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku Delegatura w Bydgoszczy, IPN By 161/196

3.

Andrzej Szalkowski i Piotr Głakowski ³ prezentują następującą notę biograficzną:

Prejs Antoni, ur. 16 kwietnia 1903 roku, s. Antoniego, nauczyciel w miejscowości Jasień, pow. Lipno. W 1941 roku został wywieziony na przymusowe roboty do Gdańska, a następnie do Gdyni, gdzie zmarł w dniu 30 listopada 1944 roku.

Identyczny biogram zamieszczono na stronie internetowej Muzeum Ziemi Dobrzyńskiej w Rypinie w wykazie Indeksie Osobowym pomordowanych z terenu Ziemi Dobrzyńskiej ⁴.

4.

Mirosław Krajewski ⁵ prezentuje następujący biogram Antoniego Prejsa;

PREJS ANTONI (1902 r. we wsi Łukomia w gm. Szczutowo t 18 XI 1944 r. w Gdańsku), nauczyciel, kierownik szkoły w Jasieniu, społecznik, ofiara zbrodni niemieckich.*

Po ukończeniu szkoły powszechnej, uczył się w Seminarium Nauczycielskim w Wymyślinie, które ukończył w 1923 r. i zamieszkał w Jasieniu, w gminie Tłuchowo. W 1925 r. został kierownikiem tamtejszej szkoły, początkowo trzyklasowej, a od 1932 r. - pięcioklasowej. Szkoła w Jasieniu była konkurencyjną szkołą dla istniejącej szkoły dla dzieci kolonistów niemieckich w sąsiednich Rumunkach Jasieńskich. Zanim powstała szkoła w Jasieniu, polskie dzieci z Jasienia chodziły do szkoły niemieckiej w Rumunkach Jasieńskich -Sadkach. Był znanym działaczem społecznym. Współorganizował Ochotniczą Straż Pożarną i był członkiem jej zarządu. Zakładał organizacje społeczne, kółka teatralne i chór.

Zawarł związek małżeński z Czesławą Łaniecką z Działynia.

² Na podstawie danych Instytutu Pamięci Narodowej, Wyszukiwanie osób represjonowanych, Osoba wyszukiwana: **Prejs Antoni**, L.p. 3 wykazu, strona internetowa: <https://straty.pl/szukaj-osoby.php>

³ A. Szalkowski, P. Gałkowski, Zbrodnie niemieckie na Ziemi Dobrzyńskiej (byłe powiaty Lipno i Rypin) w latach 1939-1945, Rypin 2019, s. 679. Na podstawie: *A IPN Bydgoszcz, Akta Sądu Grodzkiego w Lipnie 1945-50, Akta w sprawie stwierdzenia zgonu dot. Antoni Prejs, sygn. IPN By 161/196; M. Krajewski, Przerwana lekcja, s. 190.

⁴ Indeks Osobowy pomordowani z terenu Ziemi Dobrzyńskiej, bezpośredni link do strony internetowej: <http://ziemiadobrzynska.eu/indeks-osobowy-pomordowani-z-terenu-ziemi-dobrzynskiej-packowski-do-pypkowski/>

⁵ Mirosław Krajewski, Nowy Słownik biograficzny Ziemi Dobrzyńskiej, tom II M-Ż, wyd. Dobrzyńskie Towarzystwo Naukowe, Rypin, 2014, s. 208-209. Na podstawie: A IPN Bydgoszcz, OKBZpNP, sygn. Zg. 156/47; Gózdź-Pawłowski, Wierni Bogu, s. 32, 53; Krajewski, W cieniu wojny, s. 320; Krajewski, Wspomnienia i galeria, s. 90; Krajewski, U źródeł wiedzy, s. 128.

W czasie okupacji niemieckiej, w obawie przed represjami ze strony kolonistów, opuścił Jasień i ukrywał się z rodziną pod zmienionym nazwiskiem w pow. sierpeckim. Został jednak aresztowany i wywieziony na roboty przymusowe do Niemiec. Zginął w czasie bombardowania fabryki w Gdańsku.

5.

W wykazie haseł biograficznych ujętych w tomach 1 i 2 Nowego Słownika biograficznego Ziemi Dobrzyńskiej Mirosław Krajewski ⁶ pod pozycją 2200 pisze:

*2200. PREJS ANTONI (*1902 r. we wsi Łukomia w gminie Szczutowo †18 XII 1944 r. w Gdańsku), nauczyciel, kierownik szkoły w Jasieniu, społecznik, ofiara zbrodni niemieckich.*

6.

Mirosław Krajewski w artykule „Skępscy nauczyciele i wychowankowie Wymyślina w szponach totalitaryzmów hitlerowskiego i bolszewickiego” ⁷ pisze: *W czasie działań wojennych śmierć ponieśli także inni nauczyciele: Kazimierz Kopcewicz, absolwent Wymyślina (rocznik 1931) oraz Antoni Prejs (rocznik 1923) i (...).*

⁶ Mirosław Krajewski, Nowy słownik biograficzny ziemi dobrzyńskiej, t. 1-2, [w:] Wykaz haseł biograficznych (biogramów) ujętych w Słowniku (t. 1-2), s. 70,

⁷ Mirosław Krajewski, Skępscy nauczyciele i wychowankowie Wymyślina w szponach totalitaryzmów hitlerowskiego i bolszewickiego, [w:] Dama niezłomna Maria Sobocińska (1920-2012) - Biografia wpisana w okupacyjne dzieje Skępego Rypin-Skępe 2012, s. 62.